

LEVNET & MENINGER

De 80 procent

HEIDI LAURA

Bestseller, bestseller, bestseller, råber de store online-boghandlere efter én, og forslagene popper lystigt op på skærmen, ud fra den formodning, at man gerne vil købe og læse netop det, som alle andre også vil have. »Du kender mig utroligt dårligt, latterlige algoritme,« hvisler jeg efter hvert eneste tåbelige forslag. Det bliver et nej tak til krimier, feel-good og i det hele taget bestsellere herfra. Endda bliver jeg pænt fornærmet over de upassende forslag, præcis som når sælgere prøver at få mig til at købe noget ved at slå på, at »vi sælger mange af denne her, den er utroligt populær«. Det er muligvis det bedste argument i verden for, at jeg *ikke* vil eje den pågældende ting, rent bortset fra, at det er det sløveste stykke salgsindsats i hele verden. På den anden side går det helt galt, når nogen vil sælge noget til mig som *unik*, mit hadeord nummer ét efter et par årtier, hvor »unik« stille og roligt blev en af de mest forløjede gloser i sproget. Unik betyder i dag: totalt mainstream, men for dem, som ikke vil være ved at være mainstream.

Jeg er så stædig i min modvilje mod alt, der p.t. er mainstream i mit eget bedre middelklasse-segment, at jeg nægter at åbne en bog af Knausgård eller at se tidens mest hypede film. Om nogle år, når hypen er overstået, får de allesammen en chance hos mig. Det betyder, at jeg konsekvent kommer sent til mange former for kultur. Jeg blev brændende fan af Björk og Radiohead omkring 2005, da de for længst var old news, og for nylig har jeg set tv-serien *Friends*, sådan cirka 25 år efter alle andre. Det er nostalgisk at følge med i mine jævnaldrende newyorkersjælefrænders singleliv, dengang vi var omkring de 30. Samtidig er de seks hovedpersoner perfekte, skarptskårne psykologiske arketyper. De minder mig helt vildt om mennesker, jeg kender. Og mig selv.

Genkendelighed. Vi elsker alle genkendelighed. Selv

mig, der bilder mig ind, at jeg er en skæv, nytænkende, småexcentrisk personage. Jeg er selv et godt mix af Monica og Ross, halvt håndfast leder og halvt gigantisk nørd, og en af mine gode venner er næsten 100 procent Joey. At få dét på det rene gør alting lidt mere overskueligt.

SANDHEDEN ER, AT VI DRIVER forvirrede og usikre omkring i verden og er næsten konstant overvældede, og med god grund. Verden er et virkelig komplekst sted at leve. For at dulme vores egen forvirring, usikkerhed og nagende mindreværd søger vi mod størst mulig tryk: konformitet, konventionalitet og stærk tro på behageligt simple stereotyper. Forudsigelighed er godt, og de fleste vil gerne have mere af det samme og det velkendte. At gøre som alle andre er trygt. Stillet over for verdens overvældende vildskab søger man sammen om en fælles formel for et ordentligt liv. Min egen lomme-statistik siger, at 80 procent af alle mennesker er dybt konforme og for himlens skyld bare vil være normale. De retter automatisk og ubevidst ind efter, »hvordan man gør«, og følger trop, når tidens livsformer, mainstreamværdier og forestillinger umærkeligt skifter. Man flytter til storbyen, løber maraton, læser bestsellere og har det samme køkken som alle andre og den samme dynefrakke. Der værnes aktivt om den hellige konformitet, især i et homogent lille land som Danmark. De sociale medier er et

fantastisk sted at observere, hvordan alle skoler hinanden i den rette måde at være på.

Helt forståeligt, for man bruger jo hele sin barndom på at lade sig socialisere til at være nogenlunde konform, og det koster dyrt, så selvfølgelig bliver det trykke, ensartede liv til noget ukrænkeligt vigtigt, som man forsvarer indædt. Af samme grund forsøger de fleste ihærdigt at gøre deres børn til bedre kopier af dem selv, fordi de så gerne vil gøre dem helt rigtige og absolut acceptable. Sådan er jeg slet ikke, protesterer De nu, kære læser, men jo, sådan er vi stort set alle. Vi er alle dybt overbeviste om, hvor unikke og selvberørende vi er, selvom vi alle mere eller mindre er en figur fra *Friends*. Alle vores vigtigste forestillinger om verden og os selv er ubevidste, så selvfølgelig ser De ikke Dem selv som konform. Men læg mærke til, hvad De per refleks reagerer imod af tanker og forestillinger – og De vil hurtigt opdage, at også De sandsynligvis er en sand forsvarer af den hellige konventionalitet.

DER ER INTET GALT MED KONFORMITET. Tværtimod er det utvivsomt netop konformitet, som sikrer et stabilt og trygt samfund med en høj grad af gensidig tillid. Ifølge min ovenfor nævnte lomme-statistik er det kun omkring ti procent af befolkningen, som i markant grad bryder ud af konventionaliteten og opfører sig overraskende for

alle andre. Det er dem, som de andre ser som fantastere, utopikere, vilde kunstnere, oprørere, skøre kugler, flipper og udknaldede intellektuelle, og hvis de er nogenlunde gode til at være de ting, bliver de til trendsættere og trækker med tiden samfundet en lille smule i deres retning. Deres engang afvigende adfærd bliver grundlag for nye sociale normer. Der hviler et solidt ansvar på deres skuldre for at gardere samfundet mod alt for stålst konformitet og sikre en stilfærdig, løbende udvikling. At tingene faktisk umærkeligt forandrer sig, kan jeg selv konstatere netop ved at se *Friends*, hvor kønsstereotyperne i dag virker ekstreme, og alle de mandlige figurer konstant er angst for ikke at være guy-agtige nok. Så rørende passé.

De sidste ti procent i min statistik er dem, som falder helt ud af spillet. De kan ikke finde ud af at være konforme, men de er heller ikke på vej et nyt og spændende sted hen, som kan være relevant for andre. De er bare fortabte, og dem vil vi altid have iblandt os, også selvom moderne politik lader til at gå ud på at udrudere alt, som ikke lever op til de strenge mål for perfekt normalitet a la hårdtarbejdende, leverpostejsspisende, parcellusbeboende, julefejrende standardborger. Hvordan vi behandler vores uundgælige fuck-ups, er det stærkeste mål for, om den trykke konformitet er på vej til at blive kvælende og småfascistisk. Og så kan De selv trykke på, hvor i min statistik De finder Dem.

ILLUSTRATION: GITTE SKOV

UDVALGT AF

W

MUSIK

Marsalis & Gil
Vinterjazz

Årets udgave af musikfestivalen Vinterjazz er i gang, og programmet spænder vidt, både geografisk og musikalsk. Det amerikanske fyrårn af en jazzgigant Wynton Marsalis spiller med sine 15 musikere fra Lincoln Center Orchestra på tirsdag i Aalborg og på mandag i København, hvor man på lørdag også kan opleve brasilianske Gilberto Gils eksperimenterende og tidløse bossanova-stil flankeret af både blæsere, kor, guitar og percussion. **Vinterjazz 6.-29. februar.**

PODCAST

Breve fra Englene
Third Ear

Det var en usædvanlig dårlig sommer i København 1987, da brevene begyndte at dumpe ind hos DSBs generaldirektør.

Ole Andreassen – også kaldet Fut-Ole. Third Ears seneste podcastserie er *true crime*-fortællingen om Englene, der i mystiske breve truer med at sprænge statsbanerne, DSBs ansatte og S-togene på Østerport i luften. Det koster 3,5 millioner at få missionen afblæst, lyder det. Herfra indledes en omfattende efterforskning, og både antisemitten Wagner og den ydre venstrefløj i København er under mistanke. Det er hørespil og dokumentarisme i pragtfuld forening, og man kan med fordel høre dem i en affolket og semimørk togkupé. **Third Ear via iTunes eller Podimo.**

TEATER

Det Gode vs. Det Onde
Aalborg Teater

Tue Bierings hæsbælende antieventyr følger idealisten Hans' liv fra sorgramt dreng over feteret kunstner til yogi og blodig kønskrieger. Den virkelystne antihelt spilles af både Ena Spottag, Marie Knudsen Fogh og Jacob Moth-Poulsen. Trioen balancerer elegant mellem syrepsykologisk portræt og publikumshenvendt metateater. Biering er klædeligt nok ikke så militant som i andre forestillinger. Her handler det ikke kun om at pege fingre ad den hykleriske kulturelite. Forestillingen er gacket, men viser meget fint, hvordan netop tvivlen gør mennesket menneskeligt. **Aalborg Teater til 19. februar.**

FOTO: EMILIA THERESE

TEATER

Helligtrekongersaften
Odense Teater

»Hvis elskov næres af musik, så spill!« sukker den elskovssyge hertug Orsino i Shakespeares komedie om den skibbrudne Viola, den småhysteriske Orsino og den kølige grevinde Olivia. I Odense Teaters seværdige opsætning får både musikken, kærlighedsintrigerne og de fordrunkne svirebrødre frit spil. Narren Feste, der spilles af musikeren Bisse, alias Thorbjørn Radisch Bredkjær, løfter overlegent iscenesættelsen med egne medbragte sange og musikere. **Odense Teater til 7. marts.**

STREAMING

Sex Education
Netflix

Sex Education er alt andet end kondomer sat på baner og støvede VHS'er om sikkert samkvem. Den britiske komedieserie om den kejtede

Otis handler om forfejlede forelskelser, men også om abort, slut-shaming og seksuelle overgreb på bussen anno 2020. Det er den seksualundervisning, man ønskede sig i 1990'erne, og det er måske en af grundene til, at seriens anden sæson, der netop har haft premiere, allerede er en fejret succes. **Eleven Film via Netflix.**

FILOSOFI

Eksistensfilosofiens kvinder
Hovedbiblioteket i København

Siden efteråret 2019 har Eksistensfilosofisk Akademi haft fokus på eksistensfilosofiens kvindelige tænkere med foredrag bag rulletrappen og mørke forhæng på Hovedbiblioteket i Krystalgade i København. Kvinderne, der brød igennem i slutningen af det 19. århundrede, rystede op i det ellers mandsdominerede felt med nye perspektiver på emner som poesi, erotik, køn, Gud (og Guds død, ikke mindst) og politik med mere. Tidligere er Hannah Arendt, Inger Christensen og Simone Weils mellemværende med ondskab, natur og mystik blevet diskuteret på biblioteket, og de kommende mandage er filosoffer som Edith Stein, Simone de Beauvoir og Colette Peignot på programmet. Deres værk og virke præsenteres af skiftende og ganske blændende formidlere. **Hovedbiblioteket 10. & 24. februar.**

KUNST

Women Without Men
ARoS

I 2008 stod AROS for verdenspremieren på den iranske videokunstner Shirin Neshats femdelte filmværk, og fra 8.

februar kan man (gen)se filmen om fem iranske kvinder i Teheran i skæbneåret 1953.

Filmene, der er baseret på Shahrnush Parsipurs magisk-realistiske roman af samme navn, følger kvinderne under statskuppet, der bragte shahen tilbage til magten. Neshats fortolkning er en poetisk, foruroligende og umanerligt smuk fortælling om seksualitet, undertrykkelse og frihedskamp. **ARoS i Aarhus til 9. august.**

KUNST

Botanical Drift & Photographs
Copenhagen Contemporary & Gl. Holtegaard

Ebbe Stub Wittrups fotografiske værker kan opleves på Gl. Holtegaard i udstillingen *Photographs*. De følger den danske botaniker Nathaniel Wallich, der i 1807 blev sendt til Indien, og slår således an til en større fortælling om kolonihistorie og imperialism. Også på Copenhagen Contemporary arbejder Wittrup i udstillingen *Botanical Drift* med emner som national identitet og kulturelt ejerskab, men her i fire nye, imponerende installationsværker af stof, bronze, stål og træ. **Copenhagen Contemporary i København til 17. maj & Gl. Holtegaard til 13. april.**

LOUISIANA

HOT PINK TURQUOISE

